

PRIMERJALNI ŠTUDIJ IDEJ IN KULTUR doktorski študij (3. stopnja)

ANTROPOLOGIJA: RAZUMEVANJE SVETOTVORNIH PRAKS Antropološki modul

Koordinator modula:

[Red. prof. dr. Borut Telban](#)

Opis modula

Antropologija preučuje načine, kako ljudje doživljajo, razumejo in izražajo medsebojne odnose in odnose do sveta. Veda raziskuje tako skupnosti manjšega obsega kot tudi širše kulturne, ekonomske in politične procese, ki se oblikujejo v sodobni družbi, ki jo vedno bolj označujejo transnacionalni, virtualni in globalni interesi. Izhaja iz predpostavke, da so tako posamezniki in posameznice kot tudi družbe stvaritve in stvaritelji naših vsakdanjih družbenih in političnih »realnosti«. Antropološke raziskave temeljijo na v podrobnosti usmerjenem dolgotrajnem terenskem delu, ki preprašuje prakse in odnose, ki jih posameznice in posamezniki, institucije in družbe ustvarjajo, ohranjajo in spreminjajo znotraj specifičnih družbenih in kulturnih okolij. Proučujejo se tako individualne kot tudi kolektivne diskurzivne in materialne prakse. Raziskave se osredotočajo tudi na posameznikove družbene in kulturne načine bivanja in nastajanja, etično držo, vzorce vedenja, ideje in oblike imaginacije, ki strukturirajo in organizirajo človekovo razmišljanje ter so podlaga za artikulacijo in doživljanje sveta. Namen antropologije ni le razkrivanje pomenov, ki so vgrajeni v raznolike družbene in kulturne fenomene, pač pa tudi razumevanje vzrokov za njihov pojav in pogojev za njihov obstoj. Z drugimi besedami, antropologija dokumentira, kontekstualizira in razlaga dinamično preteklih in sodobnih oblik človekovega svetotvorja.

Doktorski študijski program Antropologija: razumevanje svetotvornih praks na Podiplomski šoli ZRC SAZU vabi študentke in študente k intenzivnemu študiju, ki temelji na antropološki teoriji in praksi. Študentke in študentje bodo osvojili glavne teoretske smernice te discipline; šolali se bodo v kritičnem razmišljanju in branju; naučili se bodo, kako izvajati dolgotrajno terensko delo in natančno zbirati, primerjati in analizirati etnografske podatke. V obdobju pisanja jih bodo mentorji usmerjali tako pri obravnavi podrobnosti kot tudi pri odstiranju novih obzorij, ki jih omogoča prav etnografska deskripcija.

Predavatelji in predavateljice na antropološkem modulu so priznani raziskovalci in raziskovalke, ki raziskujejo in v svojih delih obravnavajo raznovrstna tematska področja, kot so na primer: kozmologije in družbeni odnosi, predstave subjektivnosti, prostorska in politična organiziranost, reševanje konfliktov in nasilja, družbena gibanja, človekove pravice, okoljske tematike, agrarna antropologija, arheoastronomija, študij mladostnikov in mladostnic, smrt in umiranje, odnosi med spoli, duševno zdravje, semiotika, jezikovna raznolikost itd. Predavateljice in predavatelji redno opravljajo lastne terenske raziskave na različnih območjih, kot so Albanija, Amazonija, Mehika, Papua Nova Gvineja, Srbija in Slovenija in se odlikujejo z ekspertnim regionalnim poznavanjem Jugovzhodne Evrope, Latinske Amerike in Oceanije.

Splošno izbirni predmeti:

- 10 - Antropologija rodnosti
(izr. prof. dr. Duška Knežević Hočevar, 6 ECTS);
- 11 - Kozmologija mezoameriških ljudstev
(red. prof. dr. Ivan Šprajc, 6 ECTS);
- 12 - Skupnosti, odnosi, dogodki: antropološki pristop
(red. prof. dr. Borut Telban, 6 ECTS)
- 60 - Prostor in gibanje: antropologija lokacij in migracij
(doc. dr. Nataša Gregorić Bon, 6 ECTS);
- 61 - Antropologija zavesti in praks zavedanja
(doc. dr. Maja Petrović Šteger, 6 ECTS);
- 62 - Politični smeh: k antropologiji humorja
(red. prof. dr. Tanja Petrović, 6 ECTS);
- 63 - Epistemološki pluralizem in »dekolonizacijske« metode v etnografskih raziskavah
(doc. dr. Pirjo Kristiina Virtanen, 6 ECTS);
- 64 - Angažirana antropologija in aktivizem
(doc. dr. Ana Hofman, 6 ECTS);
- 65 - Metodologija raziskav v antropološki lingvistiki
(doc. dr. Carmen Kenda Jež, 6 ECTS).

Opisi splošno izbirnih predmetov antropološkega modula

Antropologija rodnosti

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
 Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
 Koda predmeta: 10
 Letnik: Brez letnika
 Nosilka predmeta: [izr. prof. dr. Duška Knežević Hočevar](#)
 ECTS: 6
 Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
 Vrsta predmeta: splošno izbirni
 Jeziki: slovenščina
 Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Ker retorika demografske krize 21. stoletja s pomočjo metafor o »izumiranju razvitega sveta«, »smrti naroda«, »reproduktivni lenobi mladih« zakriva prepletanje državnih, narodnih, rasnih, etničnih, spolnih in razrednih interesov, bodo študentke in študenti skozi predstavitev kratkega historiatu preučevanja rodnosti in izsledkov, zlasti etnografskih študij, vpeljani v kompleksno problematiko prebivalstvenega gibanja, tj. rodnosti, smrtnosti in migracij. Slušateljice in slušatelji bodo pridobili bolj poglobljena znanja in vpoglede v presoje in pristope demografske antropologije, ki se vedno bolj uveljavlja prav s presojo teoretično-metodoloških pomanjkljivosti obsežnih empiričnih raziskav.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

- Zabeležena dejstva prebivalstvenega gibanja 21. stoletja: od prebivalstvene eksplozije k prebivalstveni imploziji:
  - padec rodnostnih stopenj povsod po svetu;
  - retorika demografske krize;
  - posledice nizke rodnosti;

- nizka rodnot "domačinov" in priselitve "tujcev";
  - odziv politike in znanosti na družbene posledice nizke rodnoti.
2. Človeška reprodukcija – zagotavljanje kontinuitete posameznika in skupnoti:
    - od reprodukcije vladarja k reprodukciji državljanov (biopolitika);
    - strah pred preobljudenostjo (Malthus, Darwin, J. Stuart Mill, Spencer, Fiske);
    - prvi demografski prehod (1850 do 1950) in strah pred prebivalstveno degeneracijo (evgenika, socialni darvinizem, nacionalizmi ob koncu 19. stoletja in kolonializem);
    - ideološko ozadje oblikovanja demografije kot znanstvene discipline;
    - od opisa k analizi demografskega prehoda (Evropski rodnotni projekt 1963-1979).
  3. Demografska antropologija ali demografija onstran števil:
    - drugi demografski prehod (1965; padec rodnotnih stopenj pod enostavno obnovo prebivalstva) in večkulturna Evropa (priselitve v šestdesetih letih 20. stoletja);
    - predhodniki demografske antropologije;
    - antropološka kritika evropocentričnih in evlucijskih predpostavk teorij demografskega prehoda;
    - umestitev rodnoti: kultura, zgodovina, spol in oblast v reproduktivnem življenju posameznika (celostna demografija ali demografska antropologija).
  4. Antropološki pristopi k preučevanju prebivalstvenega gibanja:
    - institucionalizacija antropološke demografije;
    - terenske metode antropološke demografije kot prispevek (ne nadomestilo) k demografskim metodam; "opazovati nepričakovano" ;
    - prispevek antropoloških teorij in ne le metod;
    - zgledi študij primerov.
  5. Etnografije:
    - ideologije reprodukcije in "pravilna" stališča o rojstvu in materinstvu;
    - materinstvo med tradicijo in modernostjo;
    - zgledi etnografij "kolonialnih in postkolonialnih" praks rodnotnega vedenja;
    - zgledi etnografij "evropskih" praks rodnotnega vedenja.

Temeljna literatura in viri

1. Zabeležena dejstva prebivalstvenega gibanja 21. stoletja: od prebivalstvene eksplozije k prebivalstveni imploziji

- Douglass, Carrie B. 2005: Introduction. v: Carrie B. Douglass, ed., Barren States: The Population 'Implosion' in Europe: 1-9, 17-19.*
- Knežević Hočevlar, Duška. 2003. Medijska govorica o nacionalni reprodukciji v postsocialistični Sloveniji. Teorija in praksa, 40/2: 335-356.
- Macura, Miroslav. 2002. The Generations and Gender Programme: A Study of the Dynamics of Families and Family Relationships. Advancing knowledge for policy-making in low-fertility, ageing societies; Chief, Population Activities Unit, United Nations Economic Commission for Europe: 2-5)*
- Green Paper. 2005. Confronting demographic change: a new solidarity between the generations (Commission of the European Communities; Brussels, 16. 3. 2005), COM, 94 final: 2-11.*
- Teitelbaum, Michael S. in Jay Winter. 1998. A Question of Numbers. High Migration, Low Fertility, and the Politics of National Identity, (Introduction: 3-8.)*
- Teitelbaum, Michael S. in Jay Winter. 1998. A Question of Numbers. High Migration, Low Fertility, and the Politics of National Identity (Germany: Immigration, refugees, and unification: 11-30.)
- UMAR. 2005. Srednjeročna in dolgoročna projekcija demografskega razvoja Slovenije in njegovih socialno-ekonomskih komponent, Delovni zvezek št. 10: 7-8.*
- Alonso William in Paul Starr, eds. 1987. The Politics of Numbers. New York: Russell Sage Foundation: 1-3.*
- Kertzer D. in D. Arel. 2002. Censuses, identity formation, and the struggle for political power. v: Kertzer D. in D. Arel, eds., Census and Identity: 1-23.

2. Človeška reprodukcija – zagotavljanje kontinuitete posameznika in skupnoti

- Gal Susan in Gail Kligman. 2000. *The Politics of Gender After Socialism. A Comparative – Historical Essay*, Princeton, New Jersey: Princeton Univ. Press. (Reproduction as Politics:15-21.)*
- Quine, Maria Sophia. 1996. *Population Politics in Twentieth-Century Europe: Fascist dictatorships and liberal democracies*. Routledge: London, New York. (Introduction: Fears of 'over-population' and 'depopulation' in the nineteenth century: 1-16.)*
- Hodgson, Dennis. 1991. »The ideological Origins of the Population Association of America«. *Population and Development Review*. Zv. 17(1): 1-34.*
- Greenhalgh, Susan. 1995. *Anthropology theorizes reproduction: Integrating practice, political economic, and feminist perspectives*. v: Greenhalgh, Susan, eds., *Situating Fertility. Anthropology and demographic inquiry*: 5-12.*

3. Demografska antropologija ali demografija onstran števil

- Van De Kaa, J. Dirk. 1987. *Europe's Second Demographic Transition*. *Population Bulletin*, 42/1: 3-44.*
- Kertzer David I. in Tom Fricke. 1997. *Toward an Anthropological Demography*. v: Kertzer David I. in Tom Fricke, eds., *Anthropological Demography. Toward a New Synthesis*: 1-10.*
- Greenhalgh, Susan. 1995. *Anthropology theorizes reproduction: Integrating practice, political economic, and feminist perspectives*. v: Greenhalgh, Susan, ed., *Situating Fertility. Anthropology and demographic inquiry*: 12-27.*

4. Antropološki pristopi k preučevanju prebivalstvenega gibanja

- Basu, Alaka Malwade in Peter Aaby. 1998. *Introduction: Approaches to Anthropological Demography*. v: Alaka Malwade Basu in Peter Aaby, eds., *The Methods and Uses of Anthropological Demography*: 1-21.*
- Kertzer David I. in Tom Fricke. 1997. *Toward an Anthropological Demography*. v: Kertzer David I. in Tom Fricke, eds., *Anthropological Demography. Toward a New Synthesis*: 15-20.*
- Scheper – Hughes, Nancy. 1997. *Demography without Numbers*. v: David I. Kertzer in Tom Fricke, eds., *Anthropological Demography. Toward a New Synthesis*: 201-222.*
- Aaby, Peter. 1998. *Are Men Weaker or Do their Sisters Talk Too Much? Sex Differences in Childhood Mortality and the Construction of 'Biological' Differences*. v: Alaka Malwade Basu in Peter Aaby, eds., *The Methods and Uses of Anthropological Demography*: 39-56.*

5. Etnografije

- Ram K. in M. Jolly. 1998. *Maternities and modernities. Colonial and postcolonial experiences in Asia and the Pacific* (Introduction: 1-25.)*
- Gabriel, Cynthia. 2005. *Our Nation is Dying': Interpreting Patterns of Childbearing in Post-Soviet Russia*. v: Carrie B. Douglass, ed., *Barren States: The Population 'Implosion' in Europe*: 73-93.*
- Douglass, Carrie B. 2005. *'We're Fine at Home': Young People, Family and Low Fertility in Spain*. v: Carrie B. Douglass, ed., *Barren States: The Population 'Implosion' in Europe*: 183-207.*

Načini ocenjevanja

Nujna je udeležba na predavanjih in seminarjih, izdelava seminarske naloge in ustni izpit.

Kozmologija mezoameriških ljudstev

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)

Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks

Koda predmeta: 11

Letnik: Brez letnika

Nosilec predmeta: [red. prof. dr. Ivan Šprajc](#)

ECTS: 6

Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur

Vrsta predmeta: splošno izbirni

Jeziki: slovenščina

Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Študentke in študentje naj bi se seznanili s kozmološkimi koncepti mezoameriških ljudstev in z različnimi kulturnimi prvinami oz. vidiki življenja, v katerih se ta pojmovanja tako ali drugače odražajo. Pregled konkretnih spoznanj in raziskav, ki so do njih pripeljale, naj bi ponazoril tudi metodološke prijeme, ki so bili aplicirani, omogočil ovrednotenje njihove uporabnosti pri tovrstnih preučevanjih nasploh ter ilustriral relevantnost rezultatov za holistično razumevanje funkcioniranja in razvoja nekdanjih družb.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

1. Uvod v mezoameriške kulture:
  - Mezoamerika – definicija in skupne značilnosti kulturnogeografskega območja;
  - Mezoamerika – oris naravnega okolja in kulturnega razvoja;
  - pregled osnovnih značilnosti mezoameriških kultur (gospodarske osnove, družbena struktura, politična organizacija, religija, znanja, arhitektura, umetnost...).
2. Kozmologija v kulturnem kontekstu:
  - definicija kozmologije;
  - kozmologija in sorodni pojmi (kozmogonija, pogled na svet);
  - razmerje med kozmologijo, znanostjo in religijo;
  - pogojenost kozmoloških konceptov od konkretnega naravnega okolja in kulturnega konteksta.
3. Zgodovinski in mitični čas v Mezoameriki:
  - orientacija v času; pomen opazovanja neba;
  - merjenje časa, koledarski sistem;
  - linearni in ciklični čas;
  - astronomsko znanje, uporabni vidiki;
  - razmerje med astronomijo in astrologijo;
  - kozmogonija v mitih in arheoloških virih.
4. Konceptualna povezanost časa in prostora:
  - astronomsko signifikantne smeri kot prostorski indikatorji poteka časa;
  - struktura sveta/vesolja; kozmogrami;
  - kozmologija v religiji in ritualu;
  - observacionalne osnove verovanj, atributov božanstev in obrednih dejanj.
5. Materialni korelati kozmoloških konceptov:
  - kozmološki simbolizem v arhitekturi, pokopih in drobnih artefaktih;
  - urbane trase kot kozmogrami;
  - astronomske orientacije v arhitekturi – praktični in simbolični pomen;
  - kozmološki elementi kulturne pokrajine («posvečena geografija»).
6. Družbena vloga kozmoloških pojmovanj:
  - strukturiranje in interpretacija sveta in človekovega mesta v njem;
  - uporabna vloga poznavanja naravnih zakonitosti (programiranje dejavnosti v letnem ciklu; učinkovitost gospodarstva ipd.);
  - vloga kozmologije v kompleksnih družbah: znanje kot sredstvo legitimiranja oblasti, preobrazba verovanj v politično ideologijo;
  - komparativni vidiki in generalizacije: primerjave z nekaterimi drugimi arhaičnimi civilizacijami.

Temeljna literatura in viri

- Bolle, K. W., *Cosmology*. V: M. Eliade, ur., *Encyclopedia of Religions*, vol. 4: 100-107.
- Jaki, S. L., *Science and religion*. V: M. Eliade, ur., *Encyclopedia of Religions*, vol.4 : 121-133.

- Brady, J. E. – W. Ashmore, 1999, Mountains, caves, water: ideational landscapes of the ancient Maya, v: Wendy Ashmore – A. Bernard Knapp, ur., Archaeologies of landscape, Oxford: Blackwell, 124-145.
- Aveni, Anthony F., 2001. Skywatchers: A revised and updated version of Skywatchers of ancient Mexico, Austin: University of Texas Press.
- Verdet, Jean-Pierre, 1996, Nebo: Red in nered, Ljubljana: DZS (prev.: M. Veselko; orig.: Le ciel: Ordre et désordre, Paris: Gallimard Jeunesse, 1987).
- Carlson, J. B., 1981, A geomantic model for the interpretation of Mesoamerican sites: an essay in cross-cultural comparison. V: E. P. Benson, ur., Mesoamerican sites and world-views, Washington: Dumbarton Oaks, 143-215.
- Sosa, J. R., 1989, Cosmological, symbolic and cultural complexity among the contemporary Maya of Yucatan. V: A. F. Aveni, ur., World archaeoastronomy, Cambridge: Cambridge University Press, 130-142.
- Villa Rojas, A., 1986. Apéndice I: Los conceptos de espacio y tiempo entre los grupos mayances contemporáneos. V: M. León-Portilla, Tiempo y realidad en el pensamiento maya, México: Universidad Nacional Autónoma de México, 119-167.
- M. P. Weaver, The Aztecs, Maya and their predecessors. San Diego: Academic Press, 1993.
- Šprajc, I., 2005, More on Mesoamerican cosmology and city plans. Latin American Antiquity 16 (2): 209-216.

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo – argumente podpre z ustrežno literaturo – določene teme. Študentka oz. študent opravlja ustni ali pisni izpit iz celotne snovi predmeta.

Skupnosti, odnosi, dogodki: antropološki pristop

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
 Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
 Koda predmeta: 12
 Letnik: Brez letnika
 Nosilec predmeta: [red. prof. dr. Borut Telban](#)
 ECTS: 6
 Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
 Vrsta predmeta: splošno izbirni
 Jeziki: slovenščina, angleščina
 Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Človek je stalno pod vplivom zgodovinskega, družbenega in kulturnega delovanja. Znotraj tovrstnega delovanja pa ni pasiven opazovalec, pač pa tudi sam sodeluje pri ustvarjanju zgodovine, družbe in kulture. Predmet temelji na problematiziranju dihotomije med teorijo in prakso ter ponuja razmisleke o konceptualizacijah sveta in skupnosti, ki se gibljejo med strukturami in procesi ter med človekovim delovanjem in njegovo tvornostjo. Tudi antropologija sama se je v zadnjem času razdelila med tiste, ki so bolj naklonjeni eni smeri, in tiste, ki so naklonjeni drugi: tako se tistim, ki govorijo o antropologiji telesa ali antropologiji čustev, v opozicijo postavljajo npr. tisti, ki delujejo na področju kognitivne antropologije in poudarjajo razum. Tovrstna dihotomija je razdelila mnoge: eni zagovarjajo pomen subjektivizma, drugi pomen objektivizma. Predmet poudari pomembnost različnih teoretičnih smeri, hkrati pa ponudi smernice za njihovo zblížanje skozi antropologijo dogodkov. Da bi razumeli človekovo življenje, ki je v neprestanem odnosu do drugega človeka, se ne moremo zanašati zgolj na tiste teoretične modele, ki se nahajajo zunaj človekovega izkustvenega sveta. Tako posameznik oz. posameznica kot skupnosti temeljijo na recipročnosti vključno s komunikacijo. Razgovori o dogodku niso ločeni od dogodka samega, ampak so njegov del oziroma nadaljevanje. Predmet postavi študenta in študentko v vmesno stanje opazovalca in opazovalke, med različne

---

družbene in kulturne dispozicije, habituse, razumevanja in prakse. Ob dogodkih, posebej še tistih, ki so krizne narave, se postavljajo vprašanja, ki so temeljna za človeka kot družbeno bitje: Kaj je objektivno in za koga? Kaj je subjektivno in kdo o tem odloča? Kaj je razumsko in s katere perspektive? Kaj je emocionalno in o čigavih (ter kakšnih) emocijah govorimo? Kako lahko razumemo sebe skozi drugega in drugega skozi sebe? Vsa ta vprašanja vključujejo tako posameznika, posameznico in majhne skupnosti kot tudi večje družbe in nacije.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

1. Skupnost in posameznik:
  - strukture in procesi;
  - habitus in teorija prakse;
  - kulturni kapital, družbeni kapital, ekonomski kapital, simbolni kapital;
  - telo kot izvor identitete;
  - antropologijaemocij;
  - objektivizem in subjektivizem.
2. Darovanje in princip recipročnosti:
  - darovanje: »biti« ali »imeti«;
  - principi recipročnosti;
  - pričakovanja, upanja, iluzije;
  - izmenjave kot strukture ter izmenjave kot prakse;
  - odnos med osebami in predmeti ter antropomorfizem;
  - recipročnost med družbami in nacijami.
3. Ritualni:
  - obredi prehoda v skupnostih majhnega obsega;
  - liminalnost;
  - vsakodnevni rituali;
  - sodobni urbani rituali;
  - nacionalni in politični rituali;
  - simbolizem rojstva in smrti.
4. Antropologija dogodkov:
  - prepletenost privatnega in javnega;
  - dogodki in pomeni;
  - medčloveški odnosi;
  - človekov agens;
  - pomen osebne izkušnje;
  - nadaljevanje dogodkov skozi jezik, naracijo in komunikacijo.
5. Vizualna in avditivna percepcija:
  - dojetje časa in prostora;
  - percepcija sebe, drugega, sebe skozi drugega in drugega skozi drugega;
  - besedna interpretacija dogodkov;
  - vizualna interpretacija dogodkov;
  - simboli, figurativni govor in transpozicije pomenov.
6. Antropologija človekovega bivanja:
  - fenomenologija in antropologija;
  - eksistencialna antropologija;
  - antropologija smrti.
7. Umetnost sobivanja:

- arhaične in neevropske kozmologije;
- zahodni svet in tehnološka usmeritev;
- zgodovinska diskriminacija in nenehno razporejanje moči;
- hegemonistični odnosi in simbolno nasilje;
- marginalizacija: resentment ponižanih in užaljenih;
- globalizacija in poglobljanje razlik;
- reševanje družbenih in kulturnih konfliktov.

Temeljna literatura in viri

- Bell, Catherine. 1997. *Ritual: Perspectives and Dimensions*. Oxford: Oxford University Press.
- Boddy, Janice in Michael Lambek (ur.). 2013. *A Companion to the Anthropology of Religion*. Chichester: Wiley Blackwell.
- Bourdieu, Pierre. 1990. *The Logic of Practice*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, Pierre. 1998. *Practical Reason*. Cambridge: Polity Press.
- Csordas, Thomas. 1994. *Embodiment and Experience: The Existential Ground of Culture and Self*. London: Cambridge University Press.
- Descola, Philippe. 2013. *Beyond Nature and Culture*. Chicago: Chicago University Press.
- Godelier, Maurice. 1999. *The Enigma of the Gift*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ingold, Tim. 2000. *The Perception of the Environment*. London: Routledge.
- Jackson, Michael. 2005. *Existential Anthropology: Events, Exigencies and Effects*. New York, Oxford: Berghahn Books.
- Jackson, Michael. 2013(2002). *The Politics of Storytelling: Variations on a Theme by Hannah Arendt*. Copenhagen: Museum Musculanum Press.
- Lévi-Strauss, Claude. 1963. *Structural Anthropology, Vol. 1*. New York: Basic Books.
- Mauss, Marcel. 1954. *The Gift: Forms and Functions of Exchange in Archaic Societies*. London: Cohen and West.
- Telban, Borut. 1998. *Dancing through Time: A Sepik Cosmology*. Oxford: Oxford University Press.
- Toren, Christina in João de Pina-Cabral (ur.). 2011. *The Challenge of Epistemology: Anthropological Perspectives*. Oxford: Berghahn Books.
- Van Gennep, Arnold. 1960. *The Rites of Passage*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Viveiros de Castro, Eduardo. 2014. *Cannibal Metaphysics*. Minneapolis: Univocal.

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo – argumente podpre z ustrežno literaturo – nekega družbenega dogodka (iz antropološke literature, etnografskega filma, zgodovinskega ali aktualnega dogajanja v izbrani skupnosti ali družbi). Študentka ali študent opravlja ustni ali pisni izpit.

Prostor in gibanje: antropologija lokacij in migracij

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
 Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
 Koda predmeta: 60
 Letnik: Brez letnika
 Nosilec predmeta: [doc. dr. Nataša Gregorič Bon](#)
 ECTS: 6
 Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
 Vrsta predmeta: splošno izbirni
 Jeziki: slovenščina, angleščina
 Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Prostor je poleg časa ena od temeljnih človekovih dimenzij njegove »biti v svetu«. Študentke in študentje se bodo seznanili s koncepti, kot so prostor, kraj, pokrajina, lokacija ipd., ki so se v družboslovju in humanistiki uveljavili v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Tedaj se je sprva v družbeni geografiji, arheologiji in kasneje tudi v antropologiji uveljavila kritika evropocentričnega pojmovanja prostora in kraja. Kraji in lokacije niso več obravnavani kot pasivni koncepti, temveč kot aktivni procesi, povezani z gibanjem iz/v/skozi njih. Vsebina predmeta pojasnjuje, kako se v dobi hitrega razvoja komunikacijske tehnologije lotiti študija prostorskih konceptov, mobilnosti in nemobilnosti. Številne sodobne študije prostorske antropologije se namesto na prostor in kraj osredotočajo na gibanje kot najbolj imanenten proces človekovega življenja. Gibanje ni le način posameznikovega bivanja v svetu, temveč tudi del produkcije kraja. Namreč kraj se vzpostavlja prav skozi gibanja, mobilnost in migracije, ki potekajo preko poti, kot so na primer ceste in steze ipd. Poti odražajo relacije med ljudmi in njihovimi kraji, njihov preplet pa je pomemben za razumevanje svetotvornih praks. Eden od ključnih ciljev predmeta je torej obravnavati gibanja in mobilnosti ter analiza njune družbene, prostorske in časovne razsežnosti.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

1. Antropologija prostora in kraja:
  - prostorski obrat;
  - koncepti: prostor, kraj, lokacija, pokrajina, okolje.
2. Prostorska antropologija – ključni misleci:
  - produkcija prostora (H. Lefebvre);
  - prostor in vsakdanje življenje (M. De Certeau, Li-Fu Tuan);
  - pokrajina in čuti (K. Basso, E. Hirsch);
  - bivanje in okolje (T. Ingold).
3. Družbeni prostori:
  - prostor in telo;
  - prostor in religija;
  - prostor in spol;
  - prostor in jezik.
4. Kraj, teritorij, moč, identiteta:
  - odnosi moči in geopolitične hierarhije;
  - identitetni procesi;
  - relokacije;
  - meje in razmejevanja.
5. Migracije, (ne)gibanje, (ne)mobilnost:
  - migracije;
  - (ne)gibanje;
  - (ne)mobilnost;
  - vračanje;
  - dom.
6. Antropologija infrastrukture:
  - materialna kultura;
  - infrastruktura;
  - antropologija poti.

Temeljna literatura in viri

- de Certeau, Michel. 1984. *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.

- Feld, Steven in Keith Basso (ur.). 1996. Senses of Place. Santa Fe: School of American Research (izbrana poglavja).
- Green, Sarah F. 2005. Notes from the Balkans. Locating Marginality and Ambiguity on the Greek-Albanian Border. Princeton: Princeton University Press.
- Gregorič Bon, Nataša in Jaka Repič. 2016 (ur., v tisku). Moving Places. Return, Relations and Belonging. Oxford and New York: Berghahn Books (izbrana poglavja).
- Gupta, Akhil in James Ferguson (ur.) 2001 [1997]. Culture, Power and Place. Explorations in Critical Anthropology. Durham in London: Duke University Press.
- Ingold, Tim. 2011. Being Alive. Essays on Movements, Knowledge and Description. London in New York: Routledge.
- Larkin, Brian. 2013. The politics and poetics of infrastructure. Annual Review of Anthropology 42: 327–43.
- Lefebvre, Henri. 1991 [1974]. The Production of Space. Translated by Donald Nicholson-Smith. Oxford: Blackwell.
- Low, Setha M. in Denise Lawrence-Zuñiga (ur.). 2003. Anthropology of Space and Place. Malden in Oxford: Blackwell (izbrana poglavja).
- Rapport, Nigel in Angela Dawson (ur.). 1998. Migrants of Identity. Perceptions of Home in a World of Movement. Oxford: Berg (izbrana poglavja).
- Telban, Borut. 2016. Kraji in časi v novogvinejski pokrajini. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- Tilley, Christopher. 1994. A Phenomenology of Landscape. Places, Paths and Monuments. Oxford: Berg (izbrana poglavja).

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo nekega problema in svoje argumente podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent opravlja pisni izpit.

Antropologija zavesti in zavedanja

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
 Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
 Koda predmeta: 61
 Letnik: Brez letnika
 Nosilec predmeta: [doc. dr. Maja Petrović Šteger](#)
 ECTS: 6
 Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
 Vrsta predmeta: splošno izbirni
 Jeziki: slovenščina, angleščina
 Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Antropološke raziskave so bile venomer motivirane z vprašanjem, kako poznamo svet? Kako ga mislimo in artikuliramo? Kako je možno, da ljudje, ki živijo pod podobnimi pogoji, doživljajo svoja lastna, »subjektivna« življenja na popolnoma različne načine? Do kolikšne mere svet zares doživljamo na podobne načine, imamo podobne potrebe, značilnosti, zmožnosti? Kaj je pravzaprav osnova in kaj jedro človekove izkušnje?

Da bi odgovorili na ta in druga vprašanja, antropologi preučujejo različne načine, kako ljudje mislijo, ustvarjajo in udeležujejo svoje svetove. Antropologi raziskujejo religijo, politiko, ekonomijo, sorodstvene vezi, rituale, spomin in zgodovino, okolje, skupnost, razumevanje sebstva itd. A poleg vsega tega so antropološko teorijo in prakso od nekdaj zanimali nematerialni, spiritualni ter moralni aspekti ljudi in njihovih svetotvornih praks. Etnografija velikokrat dokumentira prepričanja v prisotnost »duha« in »duše« ne le v religioznih kontekstih,

---

marveč v človekovih izkušnjah sanj, tabujev, bolezni ali pa v določenih performativnih praksah. Takšne analize odpirajo vrsto drugih zelo pomembnih raziskovalnih in filozofskih vprašanj: na kakšen način lahko antropologija najbolj razume človeka in družbe? Tako da preučujemo človekove odnose z drugimi ljudmi? Njegove navade in vsakdanje prakse? Načine, na katere ravna s svojim telesom? Svojim umom? Nevrološko-fizikalnimi danostmi? Dušo?

Poglavitni cilj predmeta je osvetliti in analizirati kulturne in družbene prakse, ki so zasnovane na ideji, da je zavest tista, ki predstavlja jedro človeka in njegove izkušnje. Z besedami Marca Blaineyja zavest je »substrat, znotraj katerega se zgodi celotna človekova izkušnja« (2010: 118).

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

Namen predmeta je seznaniti študente in študentke z različno antropološko literaturo, analizami ter pristopi k preučevanju fenomenov zavesti in praks zavedanja. Predavanja in seminarji bodo preprašali takšna razumevanja zavesti s tematizacijo naslednjih področij:

- Klinične in kontemplativne perspektive zavesti: zavest kot stanje snovi, kot entiteta, izkušnja ali proces?
- Zavest, prakse zavedanja in etnometafizika;
- Zavest in antropologija sebstva;
- Kozmološka/bio/psiho/politična razumevanja zavesti in praks zavedanja;
- Zavest in telo, telesne prakse;
- Zavest in nevroznanosti;
- Fiziologija zavesti;
- Osebna vs. kolektivna zavest;
- Ritualna zavest;
- Zavest in duševno zdravje;
- Zavest in travma;
- Zavest in spomin;
- Zavest in duhovne prakse;
- Epistemologije zdravljenja;
- Spremenjena stanja zavesti: trans, meditacija, zavestno sanjanje, obsedenost, bolezen;
- Razumevanje zavesti v praksah šamanizma, neošamanizma in sodobnih transpersonalnih psihoterapijah;
- Samoizzvana stanja nevsakdanje zavesti – patološke halucinacije ali enteogena stanja?
- Vloga psihoaktivnih substanc v spreminjanju zavesti.

Temeljna literatura in viri

- Adams Vinacanne, Mona Schrempf in Sienna R. Craig (ur.). 2010. *Medicine Between Science and Religion Explorations on Tibetan Grounds*. New York: Berghahn.
- Anderson, R. S., Bernucci, R. J. et al. 1966. *Neuropsychiatry in World War II*. Washington D.C.: Office of the Surgeon General, Department of the Army.
- Andreasen, N. C. 2001. *Brave New Brain: Conquering Mental Illness in the Era of the Genome*. Oxford: Oxford University Press.
- Alberts, Thomas Karl. 2015. *Shamanism, Discourse, Modernity*. Ashgate Publishing.
- Baron-Cohen S., Tager-Flusberg, H. in Cohen D. J. 2000. *Understanding Other Minds: Perspectives from Developmental Cognitive Neuroscience*. Oxford: Oxford University Press.
- Bateson, Gregory. 1972. *Steps to an Ecology of Mind*. New York: Ballantine Books.
- Blainey, Marc. 2010. *The Future of the Discipline. Considering the Ontological/Methodological Future of the Anthropology of Consciousness, Part II – Towards an Ethnometaphysics of Consciousness*. *Anthropology of Consciousness* 21 (2): 113–138.
- Castillo, J. Richard. 1995. *Culture, Trance, and the Mind-Brain*. *The Anthropology of Consciousness* 2 (3-

---

4): 17–34.

- Clifford, James. 1986. *New Translations of Michel Leiris*. *Sulfur* 15: 4–125.
- Favret-Saada, Jeanne. 1977. *Deadly Words: Witchcraft in the Bocage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Horden, Peregrine in Elisabeth Hsu (ur.). 2013. *The Body in Balance: Humoral Medicines in Practice*. New York: Berghahn.
- Laughlin, Charles D. 2011. *Communing with the Gods: Consciousness, Culture and the Dreaming Brain*. Brisbane: Daily Grail.
- Luhrman, Tanya. 2001. *Of Two Minds. An Anthropology Looks at American Psychiatry*. London: Vintage.
- Luhrman, M. Tanya. 2011. Hallucinations and sensory overrides. *Annual Review of Anthropology* 40: 71–85.
- Luhrman, M. Tanya in Rachel Morgain. 2012. Prayer as inner sense cultivation. *Ethos*, 40(4): 359–389.
- Lock, Margaret. 2001. *Twice Dead: Organ Transplants and the Reinvention of Death*. Berkeley: California University Press.
- Price-Williams Douglass in Dureen Hughes. 1994. Shamanism and Altered State of Consciousness. *Anthropology of Consciousness* 5(2): 1–15.
- Rodd H. Robin. 2006. Pirola Sorcery and the Navigation of Negative Affect: To Be Aware, to Turn Away. *Anthropology of Consciousness* 17 (1): 35–64
- Rose, Nikolas in Joelle M. Abi-Rached. 2013. *Neuro: The New Brain Sciences and the Management of the Mind*. Princeton: Princeton University Press.
- Revonsuo, Anitti. 2006. *Inner Presence: Consciousness as a Biological Phenomenon*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Safran, D. Jeremy. 2003. *Psychoanalysis and Buddhism: An Unfolding Dialogue*. Somerville: Wisdom Publications.
- Sheldrake, Rupert. 2012. *The Science Delusion: Freeing The Spirit of Enquiry*. London: Coronet House Publishing.
- Tedlock Barbara (ur.). 1987. *Dreaming: Anthropological and Psychological Interpretations*. Santa Fe: SAR.
- Thobeka Wreford, Jo. 2008. *Working with Spirit. Experiencing Izangoma in Contemporary South Africa*. New York: Berghahn.
- Thompson, Evan. 2015. *Waking, Dreaming, Being. Self and Consciousness in Neuroscience, Meditation and Philosophy*. New York: Columbia University Press.
- Throop, C. Jason. 2010. *Suffering and Sentiment: Exploring the Vicissitudes of Experience and Pain in Yap*. Berkeley: University of California Press.
- Tononi, Giulio in Gerald M. Edelman. 1998. Consciousness and Complexity. *Science* 282: 1846–1853.
- Turner, Victor. 1983. Body, Brain, and Culture. *Zygon* 18(3): 221–245.
- van der Kolk, Bessel. 2014. *The Body Keeps the Score: Brain, Mind and Body in the Healing of Trauma*. New York: Viking.
- Vyner, M. Henry. 2009. A Preliminary Theory of the Defining Dynamic of the Healthy Human Mind. *Imagination, Cognition and Personality* 29(3): 225–270.
- Winkelman, Michael. 2010. *Shamanism: A Biopsychosocial Paradigm of Consciousness and Healing*. Santa Barbara, California: Praeger.
- Windt, Jennifer M. 2015. *Dreaming: A Conceptual Framework for Philosophy of Mind and Empirical Research*. Cambridge, MA: MIT Press.

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo nekega fenomena in svoje argumente podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent lahko opravi pisni ali ustni izpit.

Politični smeh: k antropologiji humorja

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
Koda predmeta: 62
Letnik: Brez letnika
Nosilec predmeta: [red. prof. dr. Tanja Petrović](#)
ECTS: 6
Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
Vrsta predmeta: splošno izbirni
Jeziki: slovenščina, angleščina
Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Čeprav je humor že dolgo predmet antropoloških raziskovanj, je zadnje čase pritegnil veliko pozornost antropologinj in antropologov. Na začetku 21. stoletja je humor postal pomembno politično orodje, sestavni del »resne« politike in priljubljeni način za izražanje in izpogajanje državljanstva. Namen predmeta je osvetliti tako vzroke kot posledice nove političnosti humorja. Skozi analizo primerov rabe političnega humorja v različnih družbah se bomo posvetili vrsti vprašanj, ki so ključnega pomena za razumevanje modernih družbenopolitičnih svetov in načinov, kako se kot politični subjekti pozicioniramo znotraj njih. Poseben poudarek bo na razmerju med humorjem in oblikovanjem političnih subjektivitet v modernih družbah, ki jih označuje nezmožnost nedvoumnega pozicioniranja do hegemoničnih struktur, ki jih s humorjem kritiziramo. Študentke in študenti se bodo na predavanjih in seminarjih seznanili z zgodovino humorja, njegovimi oblikami in najbolj vplivnimi teorijami humorja ter pridobili kompetence za analizo kompleksnih performativnih in diskurzivnih praks in njihovih pomenov v moralnih in družbenih ekonomijah sodobnih družb.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

- Humor in antropologija: zgodovina antropološkega zanimanja za humor; humor kot način (samo)refleksije v antropologiji:
  - humor in družbeni odnosi;
  - humor in obredi;
  - ironije raziskovanja in pisanja v antropologiji.
- Humor in jezik:
  - oblike humorja;
  - retorični in jezikovni mehanizmi produkcije humorja;
  - humor in mimesis.
- Humor in politika:
  - humor in javni prostor;
  - humor kot politično orožje?
  - diskurzivni in družbeni pogoji za političnost humorja;
  - humor in oblike družbene organizacije (humor v totalitarizmu, v neoliberalizmu).
- Humor, mediji in politika: antropološki pogled:
  - medijska, zabavna industrija in politika;
  - medijsko pogojene sodobne oblike političnega humorja: lažne novice, satirično gledališče, karnevalske politične stranke.
- Spreminjajoči se odnosi:
  - humor in resnost;

- resničnost in farsa;
  - intimnost in distanca, identifikacija in zoperstavljanje.
6. Humor, družbene spremembe in politična subjektivnost:
- humor in moralna ekonomija: vpletenost, samorefleksija;
  - humor kot oblika dela;
  - humor, ciničnost in družbeno delovanje.

Temeljna literatura in viri

- Anderson, Paul. 2013. The Politics of Scorn in Syria and the Agency of Narrated Involvement. *Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.)* 19: 463–481.
- Apte, Madhev. 1985. *Humor and Laughter: An Anthropological Approach*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Boyer Dominic in Alexei Yurchak. 2010. American Stioab: Or, What Late-Socialist Aesthetics can Reveal about Contemporary Political Culture in the West. *Cultural Anthropology* 25(2): 179–221.
- Douglas, Mary. 1968. The Social Control of Cognition: Some Factors in Joke Perception. *Man* 3: 361–376.
- Fernandez, James in Mary Taylor Huber. 2001. *Irony in Action: Anthropology, Practice and the Moral Imagination*. Chicago: The Chicago University Press.
- Gal, Susan. 1995. Language and "The Arts of Resistance." *Cultural Anthropology* 10(3): 407–424.
- Goldstein, Donna. 2013. *Laughter out of Place (Second edition)*. Berkeley: University of California Press.
- Haugerud, Angelique. 2013. *No Billionaire Left Behind: Satirical Activism in America*. Stanford: Stanford University Press.
- Mbembe, Achille. 1992. Provisional Notes on the Postcolony. *Africa* 62(1): 3–37.
- Molé, Noelle. 2013. Trusted Puppets, Tarnished Politicians: Humor and Cynicism in Berlusconi's Italy. *American Ethnologist* 40(2): 288–299.
- Oushakine, Sergei. 2012. Red Laughter: On Refined Weapons of Soviet Jesters. *Social Research* 79(1): 189–216.
- Petrović, Tanja. 2015. Serbia in the Mirror: Parodying Political and Media Discourses. *Slavic Review* 74(2): 288–310.
- Yurchak, Alexei. 2006. *Everything Was Forever, Until It Was No More: The Last Soviet Generation*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo nekega problema in svoje argumente podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent opravlja pisni izpit.

Epistemološki pluralizem in »dekonolizacijske« metode v etnografskih raziskavah

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
 Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
 Koda predmeta: 63
 Letnik: Brez letnika
 Nosilec predmeta: [doc. dr. Pirjo Kristiina Virtanen](#)
 ECTS: 6
 Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
 Vrsta predmeta: splošno izbirni
 Jeziki: angleščina
 Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Predmet predstavi raziskovalni načrt, ki gre preko razlik med subjektom in objektom. Spodbuja študentke in študente, da ponovno premislijo kolonialno preteklost evro-ameriške znanosti, veljavnost in avtoriteto v akademskem svetu in raziskovalnih procesih na splošno. V kontekstu dekolonizacije so epistemološka moč, hierarhije in raznolikosti ustvarjanja znanja postale problematizirane. Študentke in študenti bodo pridobili novo razumevanje dokazov, postopkov pridobivanja trditev o vednosti in njihovih ovrednotenj. Tovrsten pristop bo podkrepjen s primeri iz amazonskih etnografij, ki so priskrbele nove konceptualne vpogleda. Kako lahko razumemo, organiziramo in ovrednotimo vednosti in znanja, ki nam jih ponujajo nečloveška bitja in realnosti (kot so živali, rastline, atmosferski pojavi) in kaj lahko z njimi pridobimo? Predmet tudi obravnava načine opravljanja raziskav z drugim – in ne le o drugem – in ponudi nekaj metod skupnih raziskav ter raziskav, ki temeljijo na skupnosti. Zadnje predavanje vključuje študijo raziskovalne etike in raziskovalnih soglasij, kakor tudi trenutne pravne aspekte raziskav, ki vključujejo človeka, v EU.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

Študentke in študenti bodo vpeljani v procese ustvarjanja vednosti med amazonskimi ljudstvi in interakcije med človeškimi in nečloveškimi entitetami. Predmet vključuje razmišljanja o kolonialni preteklosti evro-ameriške znanosti in njenih značilnih principov avtoritete. Vsebina predavanj:

- Negacija dualizma med subjektom in objektom;
- Znanost in kolonializem;
- Epistemologija in ustvarjanje znanja;
- Pomen amazonskih etnografij za dekolonizacijo majhnih neevropskih družb;
- Odnos med človekom in nečloveškimi bitji in pojavi;
- Prehod od raziskave o drugem k raziskavi z drugim;
- Raziskave, ki vključujejo lokalno skupnost;
- Etika antropoloških raziskav.

Temeljna literatura in viri

- Denzin, Norman, Yvonna Lincoln in Linda Tuhiwai Smith (ur.). 2008. *Handbook of Critical and Indigenous Methodologies*. Thousand Oaks: Sage.
- Kohn, Eduardo. 2013. *How Forests Think: Toward an Anthropology Beyond the Human*. Berkeley: University of California Press.
- McCallum, Cecilia. 1996. The Body that Knows: From Cashinahua Epistemology to a Medical Anthropology of Lowland South America. *Medical Anthropology Quarterly* 10(3): 347–372.
- Mignolo, Walter. D. 2011. *The Darker Side of Western Modernity: Global Futures, Decolonial Options*. Durham & London: Duke University Press.
- Tuhiwai Smith, Linda. 2012. *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples* (2nd ed.). London: Zed Books.
- Virtanen, Pirjo Kristiina. 2014. Materializing Alliances: Ayahuasca Shamanism in and Beyond Western Amazonian Indigenous Communities. V: *Amazonian Shamanism in the Amazon and Beyond*, Beatriz C. Labate in Clancy Cavnar (ur.), str. 59–80. Oxford: Oxford University Press.
- Viveiros de Castro, Eduardo. 2012. Cosmological Perspectivism in Amazonia and Elsewhere. *Master Class Series 1*, str. 44–168. Manchester: HAU Network of Ethnographic Theory.
- Wilson, Shawn. 2008. *Research is Ceremony: Indigenous Research Methods*. Winnipeg, Manitoba: Fernwood Publishing.

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri

---

Študentka ali študent poda analizo nekega problema in svoje argumente podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent opravlja pisni izpit.

Angažirana antropologija in aktivizem

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
Koda predmeta: 64
Letnik: Brez letnika
Nosilec predmeta: [doc. dr. Ana Hofman](#)
ECTS: 6
Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
Vrsta predmeta: splošno izbirni
Jeziki: slovenščina, angleščina
Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Kako se lahko antropološko znanje uporabi za soočanje z družbenimi težavami ali za pospeševanje transformativnih družbenih akcij? Kakšne so posledice ideje o javnem antropološkem angažiranju? Kako lahko mislimo in prakticiramo angažirano antropologijo v 21. stoletju? Naraščajoči interes za uporabo antropološkega znanja v javnem in političnem življenju, v javnem sektorju, pa tudi v trženju in komodifikaciji, kaže na pomembne spremembe v temeljnih disciplinarnih konceptih. Ta predmet študentkam in študentom daje priložnost za kritično refleksijo kulturnih, gospodarskih in političnih posledic teorije in prakse sodobne antropologije. Pri tem predmetu se študentke in študenti seznanijo s prevladujočimi pristopi tako imenovane »aplikativne« ali »javne« antropologije ter njenih sorodnih konceptualizacij, kot so »angažirana«, »kritična«, »aktivistična« ali »kolaborativna«, ki poudarjajo dolgo tradicijo kritičnega obravnavanja razmerij med akademsko usposobljenimi strokovnjakinjami in strokovnjaki ter socialnimi partnerji, vključenimi v antropološke raziskave. Predmet se ukvarja z najnovejšimi dosežki na teh področjih, ne samo v zahodni antropologiji, ampak tudi v latinskoameriških in afriških antropoloških teorijah in praksah. Tako zagotavlja kritičen pogled na pozicije aktivističnega strokovnjaka in »etične« antropologije danes.

Predmet bo študentkam in študentom omogočil:

- 1) preučevanje vloge antropologa/inje pri zagovarjanju družbene spremembe ter socialne pravičnosti;
- 2) seznanjanje s kolaborativno antropologijo v teoriji in praksi;
- 3) razumevanje povezav med antropologijo in družbenimi gibanji.

Predmet je zasnovan izrazito participatorno in zahteva redno prisotnost ter poleg branja predpisane literature in aktivnega sodelovanja v debati tudi sodelovanje v samostojnem ali skupinskem kolaborativnem projektu.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

1. Zgodovina epistemologije angažirane/javne antropologije v svetovnem kontekstu:
  - čista vs. aplikativna znanost;
  - javna antropologija vs. antropologija javnega interesa.
2. Angažirana antropologinja/antropolog, kaj je to?
  - koncept etične antropologije;
  - (samo)refleksivni pristop.
3. Kolonialni, postkolonialni in dekolonialni pristopi v antropologiji.
4. Metode kolaborativne etnografije ter anthropološka praxis:
  - »Participatory Action Research« Paula Freira (PAR);

-
- metodi »emancipatorne etnografije«.
  - 5. Antropologija konflikta, nasilja in človekovih pravic.
  - 6. Antropologija družbenih gibanj.
  - 7. Javna antropologija, profesionalizacija in institucionalizacija:
    - angažirana antropologija na svetovnem akademskem trgu;
    - neoliberalizacija akademskega poklica.

Temeljna literatura in viri

- Bennett, John W. 1996. Applied and Action Anthropology: Ideological and Conceptual Aspects. *Current Anthropology* 37: 23–53.
- Field Les W. in Richard Fox G. (ur.). 2007. *Anthropology Put to Work*. Oxford, NY: Berg.
- Hemment, J. 2007. Public Anthropology and the Paradoxes of Participation: Participatory Action Research and Critical Ethnography in Provincial Russia. *Applied Anthropology*, http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3800/is_200710/ai_n21137686
- Ingold, Tim. 2014. That's Enough about Ethnography! *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 4(1): 383–395.
- Lassiter, Luke E. 2005. *The Chicago Guide to Collaborative Ethnography*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lyon-Callo, Vincent in Susan Brin Hyatt. 2003. The Neoliberal State and The Depoliticization of Poverty: Activist Anthropology and 'Ethnography from Below'. *Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development* 32(2): 175–204.
- Lousie Lamphere. 2004. The Convergence of Applied, Practicing, and Public Anthropology in the 21st Century. *Human Organization* 63(4): 431–443.
- Low Setha M. in Sally Engle Merry. 2010. Engaged Anthropology: Diversity and Dilemmas; An Introduction to Supplement 2. *Current Anthropology* 51(2): 203–226.
- Marcus, George E. in Michael M. J. Fischer. 1986. *Anthropology as Cultural Critique*. Chicago: University of Chicago Press.
- Moya, Marian. 2015. Dossier antropología aplicada. *Etnografías contemporáneas* 1 (1).
- Pink, Sarah (ur.). 2006. *Application in Anthropology: Professional Anthropology in the Twenty-first Century*. New York: Berghahn Books.
- Sanford, Victoria in Angel-Ajani, Asale. 2006. *Engaged Observer: Anthropology, Advocacy, and Activism*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Smith, Gavin. 1999. *Confronting the Present: Towards a Politically En-gaged Anthropology*. New York: Oxford University Press.
- Stewart, Pamela in Andrew Strathern (ur.). 2005. *Anthropology and Consultancy: Issues and Debates*. New York: Berghahn Books.

Načini ocenjevanja

Sodelovanje v samostojnem ali skupinskem kolaborativnem projektu. Pogoji za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent poda analizo nekega problema in svoje argumente podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent opravlja pisni izpit.

Metodologija raziskav v antropološki lingvistiki

Program: Primerjalni študij idej in kultur (3. stopnja)
Modul: Antropologija: razumevanje svetotvornih praks
Koda predmeta: 65
Letnik: Brez letnika
Nosilec predmeta: [doc. dr. Carmen Kenda Jež](#)
ECTS: 6
Obseg: predavanja 60 ur, seminar 30 ur
Vrsta predmeta: splošno izbirni
Jeziki: slovenščina, angleščina
Metode poučevanja in učenja: predavanja, seminar

Cilji in kompetence

Metodološki okvir raziskav v antropološki lingvistiki je razumljen kot dinamično povezovanje (jezikoslovnih) raziskovalnih postopkov in orodij, ki z razčlemba strukture in rabe jezika omogočajo uvid v njegov družbeni in kulturni kontekst ter razkrivajo njegovo vlogo pri vzpostavljanju, ohranjanju in preoblikovanju družbenih razmerij v skupnosti. Predmet je zato najprej namenjen predstavitvi širokega izbora posameznih metodoloških pristopov ter možnosti za njihovo uporabo in povezovanje na posameznih področjih antropološke lingvistike, nato pa v skladu s konkretnimi potrebami študentov in študentk podrobno obravnava posamezne raziskovalne tehnike in postopke, jih pospremi z zgledi ustreznih in manj ustreznih praks na različnem jezikovnem gradivu ter jih praktično preizkusi pri seminarskem delu.

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti

Ni potrebno.

Vsebina

1. Uvod v antropološko lingvistiko:
  - antropološka lingvistika kot interdisciplinarna veda;
  - jezikoslovna raziskovalna izhodišča: povezave z metodami sociolingvistike, psiholingvistike, etnolingvistike, kognitivnega jezikoslovja, pragmatike, analize diskurza in konverzacijske analize;
  - glavne smeri raziskav.
2. Raziskave jezikovnih praks:
  - jezikovne prakse in družbene skupnosti: jezikovna/govorna skupnost, izkustvena skupnost, družbene mreže;
  - status jezikovnih različkov: prestižnost – stigmatiziranost; standardni (pisni jezik – knjižni jezik – standard) in nestandardni jezikovni različki (dialekt, sociolekt, etnolekt); funkcijska razslojenost jezika, javno in zasebno sporazumevanje; manjšinski, lokalni, nacionalni, svetovni jeziki; jezik posameznika, idiolekt, mentalni slovar; umetni jeziki;
  - večjezičnost in večkulturnost: večjezičnost posameznika in skupnosti, jeziki v stiku, diglosija, jezikovna interferenca, kodni preklop, izposoja; globalizacija sporazumevalnih praks, pešanje in umiranje jezikov;
  - jezikovne ideologije: jezik in nacionalizem, jezik in družbena/kulturna neenakost, jezikovna ideologija in jezikovno načrtovanje – jezikovna kultura, purizem, lingvicizem.
3. Metodologija antropološkolingvističnih raziskav in pojavnosti jezika:
  - raziskovalec kot soudeleženec: vpliv jezikovne in sporazumevalne zmožnosti raziskovalca na potek in rezultate antropološkoingvističnih raziskav;
  - raziskave govorenega jezika: tehnike opazovanja govora; formalni, neformalni, spontani govor; zapisovanje (izbor transkripcijskih načel) in analiza govora, interpretacija zunajjezikovnih prvin;
  - raziskave pisanih besedil: pismenost in pisnost, pisne prakse, besedilni vzorci (dokumenti, zasebna

-
- korespondenca);
  - med ustnim in pisnim – analiza elektronskih besedil, pisano besedilo kot pogovor.
4. Metode besedilne analize:
    - analiza diskurza: opazovanje diskurzivnih praks, tehnika analize; kritična analiza diskurza (KAD); jezik in moč/politika/rasa/etnijska/razred/spol;
    - konverzijska analiza: dialog kot osnovna oblika človekove govorne dejavnosti; struktura dialoga; teorija vljudnosti;
    - delo z jezikovnimi korpusi: korpusi kot vir antropološkolingvističnih raziskav.
  5. Antropološkolingvistične raziskave in etika:
    - varstvo osebnih podatkov – posameznik v skupnosti;
    - pozitivni in negativni vplivi raziskovalnih postopkov na raziskovano skupnost.

Temeljna literatura in viri

- Aikhenvald, Alexandra Y. 2015. *The Art of Grammar: A Practical Guide*. Oxford: Oxford University Press.
- Bathia, Tej K. in William C. Ritchie (ur.). 2013. *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*. Blackwell Publishing.
- Bernard, Russell H. 2011. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. Plymouth: AltaMira Press.
- Duranti, Alessandro (ur.). 2004. *A Companion to Linguistic Anthropology*. Blackwell Publishing.
- Eckert, Penelope in Sally McConnell-Ginet. 2013. *Language and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Evans, Nicholas. 2009. *Dying Words: Endangered Languages and What They Have to Tell Us*. Chichester: Wiley-Blackwell Publishing.
- Fishman, Joshua in Ofelia Garcia. 2010-2011. *Handbook of Language and Ethnic Identity: 1 – Disciplinary and Regional Perspectives, 2 – The Success-Failure Continuum in Language and Ethnic Identity Efforts*. Oxford: Oxford University Press.
- Milroy, Lesley in Mathew Gordon. 2003. *Sociolinguistics: Method and Interpretation*. Blackwell Publishing.
- Podesva, Robert J. in Devyani Sharma (ur.). 2013. *Research Methods in Linguistics*. New York: Cambridge University Press.
- Thomason, Sarah G. 2015. *Endangered Languages: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Verschueren, Jef. 2013. *Ideology in Language Use: Pragmatic Guidelines for Empirical Research*. New York: Cambridge University Press.
- Wodak, Ruth in Michael Meyer (ur.). 2009. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: SAGE

Načini ocenjevanja

Pogoj za pristop k izpitu je aktivna prisotnost na seminarjih in kratka seminarska naloga (8–12 strani), v kateri študentka ali študent preizkusi izbran metodološki postopek in svoje ugotovitve podpre z ustrežno literaturo. Študentka ali študent opravlja pisni izpit

---